

Rapport

Eiendomsstrategi **Andøya flystasjon**

RAPPORT

Eiendomsstrategi Andøya flystasjon

OPPDRAGSGIVER

Forsvarsbygg

EMNE

Eiendomsstrategi

DATO / REVISJON: 11. juni 2018 / 01

Multiconsult

Denne rapporten er utarbeidet av Multiconsult i egen regi eller på oppdrag fra kunde. Kundens rettigheter til rapporten er regulert i oppdragsavtalen. Hvis kunden i samsvar med oppdragsavtalen gir tredjepart tilgang til rapporten, har ikke tredjepart andre eller større rettigheter enn det han kan utlede fra kunden. Multiconsult har intet ansvar dersom rapporten eller deler av denne brukes til andre formål, på annen måte eller av andre enn det Multiconsult skriftlig har avtalt eller samtykket til. Deler av rapportens innhold er i tillegg beskyttet av opphavsrett. Kopiering, distribusjon, endring, bearbeidelse eller annen bruk av rapporten kan ikke skje uten avtale med Multiconsult eller eventuell annen opphavsrettshaver.

RAPPORT

OPPDRAG	Eiendomsstrategi Andøya flystasjon	DOKUMENTKODE	
EMNE	Eiendomsstrategi	TILGJENGELIGHET	Åpen
OPPDRAGSGIVER	Forsvarsbygg	OPPDRAGSLEDER	Hilde Warp
KONTAKTPERSON	Ellen Belsom	UTARBEIDET AV	
KOORDINATER		ANSVARLIG ENHET	Multiconsult ASA
GNR./BNR./SNR.	40/2		

REV.	DATO	BESKRIVELSE	UTARBEIDET AV	KONTROLLERT AV	GODKJENT AV

INNHALDSFORTEGNELSE

1	Innledning	5
2	Bakgrunn	5
3	Mandat	6
4	Organisering og forholdet til omstillingsprogrammet SAMSKAP	6
5	Metode og prosess	8
6	Visjon og mål	9
7	Premisser for etterbruk.....	10
7.1	Avhendingsinstruksen.....	10
7.2	Gjeldende beslutninger i Stortinget.....	10
7.3	Sikkerhetsbestemmelser for etterbruk av Andøya flystasjon	11
8	Helhetlig profil for etterbruk av Andøya flystasjon.....	11
8.1	Helhetlig profil	11
8.2	Satsingsområde 1 - ASC-gruppens nåværende og fremtidige virksomhet.....	12
8.2.1	ASC-gruppen – organisering og eierskap	12
8.2.1.1	Dagens virksomhet – Andøya Space Center (ASC)	12
8.2.1.2	Dagens virksomhet – NAROM AS.....	12
8.2.1.3	Dagens virksomhet – Andøya Test Center (ATC).....	13
8.2.2	Videreføring av nåværende og fremtidig virksomhet	14
8.2.3	Etablere satellittskytefelt	15
8.2.4	Knoppskyting rundt ASC-virksomhet og eventuelt satellittskytefelt	15
8.3	Satsingsområde 2 - etablere nasjonalt dronesenter	15
8.3.1	Kommersiell virksomhet knyttet til nasjonalt dronesenter – ASC-gruppen.....	16
8.3.2	Utdanningsvirksomhet ved nasjonalt dronesenter	17
8.3.3	Knoppskyting knyttet til etablering av nasjonalt dronesenter	17
8.4	Satsingsområde 3 - luftfartsrelatert virksomhet.....	17
8.4.1	Luftfartsrelatert virksomhet	17
8.4.2	Tilrettelegge for logistikk	18
8.5	Helhetlig profil og samhandling mellom satsingsområdene	18
9	Anbefalt videre arbeid for å realisere strategien	18
9.1	Avklare eierskap til implementeringen av strategien	18
9.2	Avklare Forsvarets bistand til ASC-gruppens virksomhet	19
9.3	Avklare Forsvarets behov for dagens infrastruktur og drift av flystasjonen	19
9.4	Avklare behov for finansiering av foreslåtte satsingsområder	20

1 Innledning

Denne strategien omhandler fremtidig bruk av Andøya flystasjon. Strategien er bestilt av Forsvarsdepartementet og utarbeidet i samarbeid mellom Forsvarsbygg, Andøy kommune, Andøya Space Center-gruppen (ASC-gruppen) og Nordland fylkeskommune.

2 Bakgrunn

Det er besluttet at Andøya flystasjon skal legges ned når P-3 Orion utfases. Dette følger av Stortingets behandling av Innst. 62 S (2016-2017) til Prop. 151 S (2015-2016) *Kampkraft og bærekraft*.

Utredninger i forkant av beslutning om nedleggelse av Andøya flystasjon viste at denne nedleggelsen medførte størst negative konsekvenser for lokalsamfunnet. Det ble derfor gjennomført en samfunnsøkonomisk analyse for å vurdere nytte-/ kostnadsvirkninger med både prissatte og ikke-prissatte variabler. Konklusjonen var like fullt at lokalisering av fremskutt overvåknings- og kampflybase på Evenes var det mest samfunnsøkonomisk lønnsomme.

I Innst. 62 S (2016-2017) legges det til grunn at det i perioden 2020-2023 stasjoneres nye fly som erstatning for dagens maritime patruljefly på Evenes under 333-skvardronen samtidig som de P3 Orion-flyene som brukes i dag fases ut. All daglig drift ved Andøya flystasjon opphører når P-3 Orion utfases.

Forsvarsdepartementet (FD) er grunneier av arealene ved Andøya flystasjon. Flystasjonen består i dag av eiendommen gnr. 40, bnr. 2, og den dekker et landareal på rundt 12.000 mål. I forbindelse med utviklingen av området ble en rekke eiendommer ervervet fra 1950-tallet og frem til rundt 1975 ved ekspropriasjon, varsel om mulig ekspropriasjon og ved frivillige salg.

I dag er det Forsvaret som drifter flyplassen på Andøya, og denne benyttes både som militær og sivil lufthavn. Kostnadene for flyplassdrift fordeles mellom Avinor og Forsvaret basert på flybevegelser. Dette er nedfelt i en samarbeidsavtale.

Som følge av at nedleggelsen av Andøya flystasjon medfører størst negative konsekvenser for lokalsamfunnet ble det i Innst. 62 S (2016-2017) til Prop. 151 S (2015-2016) understreket av flertallet at regjeringen skal ta et helhetlig ansvar for å ivareta Andøy-samfunnet for i størst mulig grad å redusere tap av arbeidsplasser og andre negative effekter av nedleggelsen. Som det heter i innstillingen må det legges til rette for ekstraordinær statlig innsats og bevilges midler til gode og effektive omstillingsprogram for å styrke næringslivet og bidra til etablering av nye arbeidsplasser på Andøya slik at kommunen og regionen kan bygge opp en robust og variert næringsstruktur.

For å legge til rette for målrettet omstilling har flertallet uttalt at nedleggelsen av flystasjonen kan gi muligheter både gjennom frigjøring av arealer for kommunen og gjennom muligheter for alternativ verdiskapende virksomhet i fasilitetene som fraflyttes av Forsvaret. Flertallet understreker i denne sammenhengen betydningen av samarbeid mellom kommunen, fylkeskommunen, næringslivet og private initiativtakere. Det å legge til rette for en fremtidsrettet videreføring av virksomheten ved Andøya Test Centers (ATC) er også del av vedtaket som følge av Innst. 62 S (2016-2017) til Prop. 151 S (2015-2016).

Disse forutsetningene og føringene er lagt til grunn i utarbeidelsen av denne eiendomsstrategien for fremtidig bruk av Andøya flystasjon.

3 Mandat

Forsvarsdepartementet har i brev datert 18.04.2017 gitt Forsvarsbygg i oppdrag om å utarbeide en strategi for videre arbeid med arealene på Andøya flystasjon. Forsvarsbygg bes om å innlede dialog med Andøy kommune som planmyndighet med sikte på å etablere en grunneierposisjon og berede grunnen for en mulig etterbruk som best ivaretar de samlede interesser – herunder avklare arealbruk og oppstart av eventuell omregulering i den grad dette er hensiktsmessig, før eventuell overføring eller avhending. Forsvarsbygg bes også etablere kontakt med Andøya Space Center (ASC) og eventuelle andre miljøer for å utrede mulighetene for å kunne legge til rette for ny virksomhet på flystasjonen.

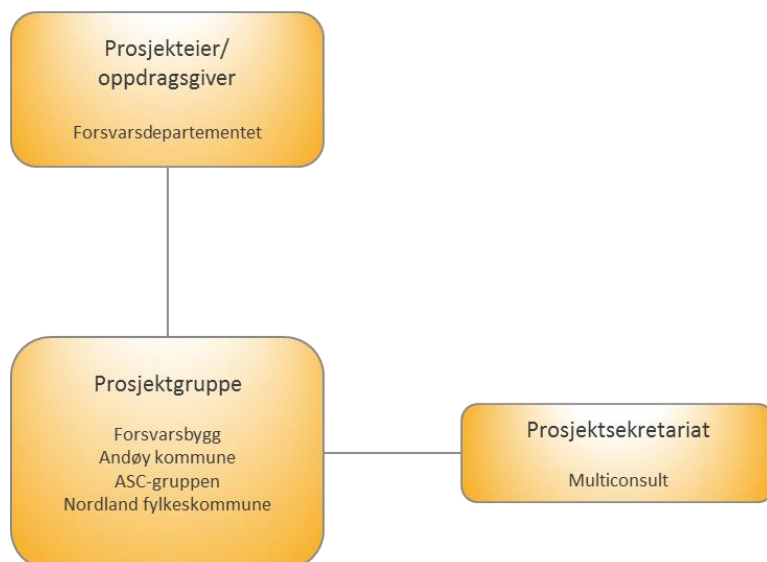
Det skal også igangsettes arbeid med miljøkartlegging av eiendommen, og FD skal orienteres om fremdrift og eventuelle funn.

Til slutt skal det også gjennomføres et arbeid for å gjennomgå relevant dokumentasjon i tilknytning til opprinnelig grunnerv, med sikte på å kartlegge avtaleklausuler eller ekspropriasjonsvilkår som måtte hjemle eventuelle krav om tilbakekjøp som forplikter staten til å selge, og dermed påvirker normalprosedyren for avhending.

Miljøkartleggingen og kartleggingen av relevant dokumentasjon omtales i egne skriv til Forsvarsdepartementet.

4 Organisering og forholdet til omstillingsprogrammet SAMSKAP

Som beskrevet i mandatet er Andøy kommune og ASC-gruppen de to sentrale aktørene i tillegg til Forsvarsbygg. Nordland fylkeskommune er videre en viktig samarbeidspartner med tanke på regionalt og lokalt utviklingsarbeid. For å sikre en tett samhandling mellom aktørene har prosjektet vært organisert som følger:

Figur 1 Organisasjonskart

Som beskrevet under *Bakgrunn*, kapittel 2, viste utredningene som lå til grunn for beslutning om nedleggelse av Andøya flystasjon at denne nedleggelsen ville medføre størst negative konsekvenser for lokalsamfunnet. Konsekvensene av nedleggelsen ble blant annet beregnet og beskrevet i en

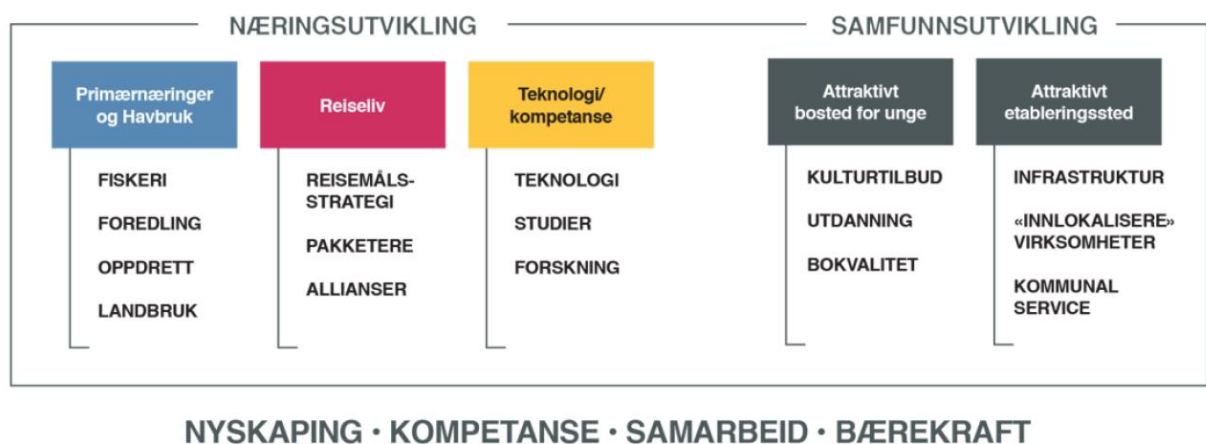
rapport utarbeidet av Nordland fylkeskommune og Nordlandsforskning.¹ Beregningene viser at nedleggelsen av Andøya flystasjon medfører en reduksjon i sysselsatte på om lag 340 årsverk når både direkte og indirekte virkninger er tatt med. Det utgjør et bortfall på om lag 16% av den totale sysselsettingen i kommunen sammenlignet med tall for fjerde kvartal 2015.

Med bakgrunn i dette startet Andøy kommune, sammen med Nordland fylkeskommune, en prosess for å realisere et statlig omstillingsprogram. Som del av søknaden til Kommunal- og moderniseringsdepartementet (KMD) om å bli omstillingskommune ble det utarbeidet en strategisk utviklingsanalyse. Det vises til rapporten Omstillingsplan 2018-2023² for ytterligere utdyping.

Våren 2017 ble det vedtatt at Andøy kommune får status som omstillingsområde, noe som bl.a. ble forankret i regjeringens behandling av revidert nasjonalbudsjett 15.05.2017. Staten har gitt tilsagn om 95 millioner kroner i omstillingsmidler over seks år (2018-2023).

Det er Andøy kommune som mottar omstillingsmidlene, og disse skal brukes innenfor satsinger som fremgår i omstillingsplanen. Andøy kommune har opprettet et eget prosjekt som skal drive omstillingsprogrammet. Prosjektet er kalt SAMSKAP, se hjemmesiden for ytterligere informasjon.³

Det er definert fem satsingsområder for omstillingsprogrammet – tre som går på næringsutvikling og to som går på samfunnsutvikling. Disse er vist i figuren under som er hentet fra omstillingsplanen.

Figur 2 Omstillingsprogrammet SAMSKAPs fem satsingsområder

Omstillingsprogrammet SAMSKAP har et langt videre mandat enn eiendomsstrategien. Eiendomsstrategien omhandler kun etterbruken av arealene Forsvaret flytter fra, inkludert sivil lufthavn. Samtidig er det lagt til grunn at etterbruken av arealene skal understøtte SAMSKAPs fem satsingsområder.

Med tanke på støtte til aktører som er aktuelle kandidater for etterbruk av Andøya flystasjon er det SAMSKAP som kan bidra med omstillingsmidler. Som grunneier må Forsvarsdepartementet ved Forsvarsbygg forholde seg til den statlige avhendingsinstruksen vedtatt ved kongelig resolusjon 19. desember 1997.⁴ Denne sier at salg av arealer skal skje til markedspris, det vil si til den høyeste prisen markedet er villig til å betale og etter verditakst. Slik sett har ikke staten som grunneier anledning til å subsidiere etterbruken gjennom å ta lavere leie- eller salgspriser enn det markedet er villig til å betale/ verditakst.

¹ Essensi, Andøy kommune og Nordland fylkeskommune, 31. mars 2017, *Strategisk utviklingsanalyse Andøy kommune 2017*

² Samskap, 2017, *SAMSKAP - Omstillingsplan for Andøy kommune 2018-2023*

³ <http://www.andoy.kommune.no/tjenester/naring-og-utvikling/samskap/>

⁴ <https://www.regjeringen.no/no/dokumenter/avhendingsinstruksen/id106661/>

5 Metode og prosess

For å utarbeide en eiendomsstrategi må en innledningsvis både kartlegge nåsituasjonen og definere ønsket situasjon. For å oppnå førstnevnte er det viktig å samle inn informasjon om dagens situasjon, hvem de ulike interessentene er og hvilke interesse disse har. Basert på dette utarbeides mål for hvor man vil med tilhørende tiltak for å nå målene. Visjonen og målene er nærmere beskrevet i kapittel 6 *Visjon og mål*.

Arbeidsmetoden for utarbeidelsen av strategien har i hovedsak vært arbeidsmøter der prosjektgruppen har møtt i SAMSKAPs lokaler på Andøya.

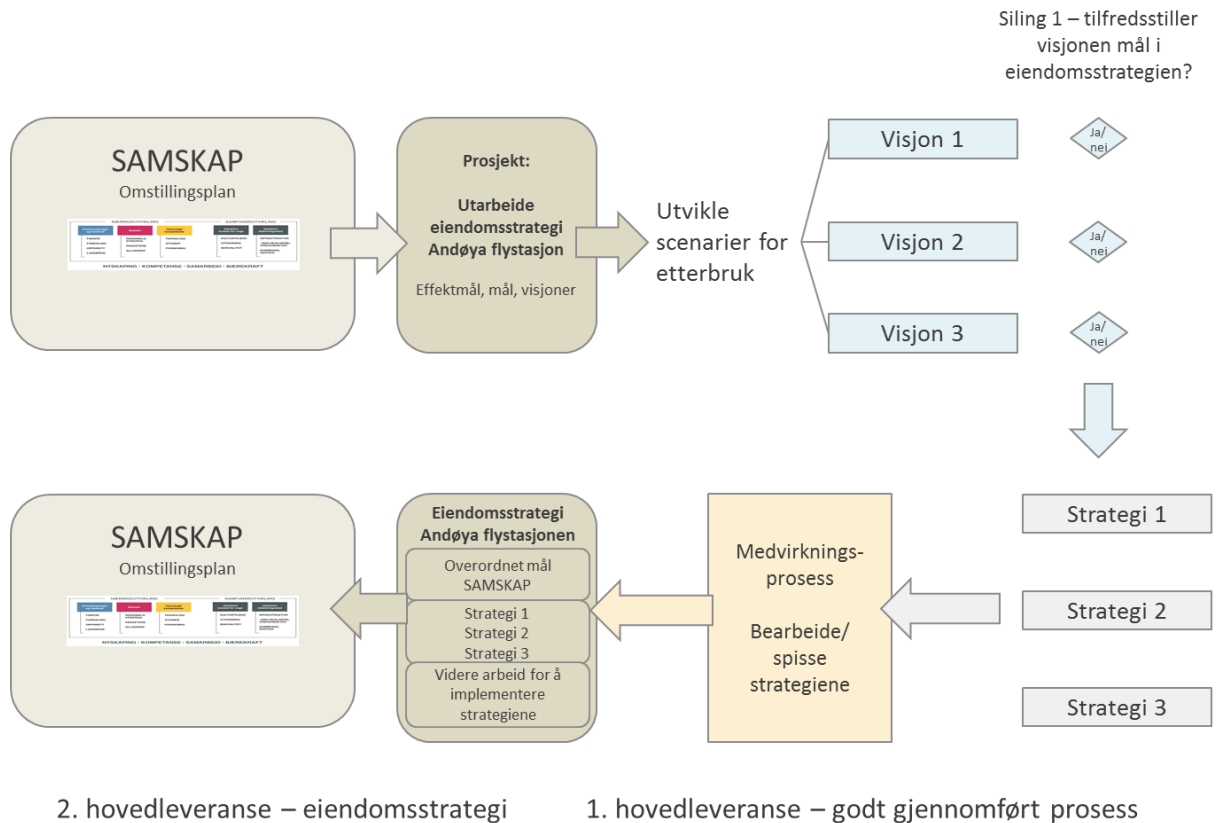
I første prosjektgruppemøte ble oppdraget presentert og prosjektorganisasjon definert. De tre aktørene Forsvarsbygg, Andøy kommune og ASC-gruppen definerte mål både for egen virksomhet inn i dette arbeidet og helhetlig mål for eiendomsstrategien. Videre ble det gjennomført en innledende interessentkartlegging.

I det andre prosjektgruppemøtet ble målene stadfestet og silingskriterier for visjon og profil for etterbruken av Andøya flystasjon ble satt. Det ble videre gjort en komplett interessentkartlegging der det ble definert hvordan interessentene skal håndteres og hvem som har ansvaret for håndteringen.

I siste prosjektgruppemøte ble innholdsfortegnelsen i sluttrapporten satt. Finansieringsbehov for å kunne realisere eiendomsstrategien ble også diskutert.

I alle prosjektgruppemøtene er det gitt innspill til både dagens og potensiell etterbruk av Andøya flystasjon. Disse innspillene er supplert med dokumentstudier og intervju med hhv. ordfører i Andøy kommune (23. oktober 2017) og intervju med Gunnar Jan Olsen i ASC-gruppen (3. mai 2018). Widerøe Technical Services holdt videre et innlegg på prosjektgruppemøte 3 om potensielle muligheter for at de kan være del av etterbruken på Andøya flystasjon.

Som nevnt i avsnittet over har det vært avgjørende at eiendomsstrategien og etterbruken av Andøya flystasjon skal støtte opp under satsingsområdene til omstillingsprogrammet SAMSKAP. Prosessen, som beskrevet over, og sammenhengen med SAMSKAPs arbeid illustreres med figuren under.

Figur 3 Prosessplan

6 Visjon og mål

Visjon og mål for programmet og de tre enkeltaktørene ble definert i prosjektgruppemøtene og definert som følger:

Visjonen for etterbruken av Andøya flystasjon:

Senter for aerospaceteknologi

For å nå visjonen er det satt opp følgende mål for den helhetlige utviklingen og for de tre aktørene:

Felles, overordnet effektmål: Etterbruk av flystasjonens areal og infrastruktur skal skape vekst, utvikling og arbeidsplasser for Andøysamfunnet		
Resultatmål ASC-gruppen	Resultatmål Forsvarssektoren	Resultatmål Andøy kommune
• Signert samhandlingsavtale mellom ASC-gruppen og Forsvaret • Etablering av nasjonalt dronesenter • Etablering av satellittskytefelt	• Ivareta Forsvarets operative behov på kort og lang sikt • Bidra aktivt til å nå målene i omstillingsprogrammet til Andøy kommune (SAMSKAP)	• Helhetlig utviklingsplan for flystasjonen • Lønnsomme arbeidsplasser • Kompetansebygging/ utvikling; utdanning, forskning, næring, samfunn

Tabell 1 Effektmål og resultatmål for den helhetlige utviklingen av Andøya flystasjon og de tre hovedaktørene

7 Premisser for etterbruk

For å definere mulighetsrommet for etterbruken av Andøya flystasjon er det viktig å definere hvilke premisser og rammer som gjelder for etterbruken. Disse presenteres i det følgende.

7.1 Avhendingsinstruksen

Ved salg/ utleie av eiendom tilhørende staten må Forsvarsbygg følge bestemmelsene i den statlige avhendingsinstruksen,⁵ vedtatt ved kongelig resolusjon 19. desember 1997 med ikrafttredelse 1. januar 1998.

I instruksens bestemmelser, herunder pkt. 2.1, pkt. 1.2 tredje avsnitt og punkt 3.4 siste avsnitt, er hovedreglene om salg av statlig fast eiendom nedfelt. Her fremkommer det at salg eller utleie skal skje til markedspris. Avhending skal skje på den måten som gir det beste økonomiske resultatet for staten. Med markedspris menes den høyeste pris markedet er villig til å betale. Ved verditaksering er markedspris den høyeste pris det antas at markedet vil betale.

For forsvarseiendommer gjelder i tillegg Stortingets føringer i Prop. 1 S (2016-2017), hvor det gis fullmakt for direktesalg til kommuner, fylkeskommuner og statlige organer. Føringene ivaretas ved at eiendommer som forsvarssektoren finner å avhende, blir taksert og først sendt på såkalt utvidet offentlig avklaringsrunde (UOA) – før eiendommene eventuelt legges ut for salg i det åpne markedet dersom ingen av de forannevnte organer har meldt sin interesse for objektet.

7.2 Gjeldende beslutninger i Stortinget

Eiendomsstrategien er basert på de beslutninger Stortinget har fattet per i dag gitt i Innst. 62 S (2016-2017) til Prop. 151 S (2015-2016). Dette gjelder spesielt hvordan regjeringen skal bidra til å legge til rette for en fremtidsrettet videreføring av virksomheten ved Andøya Test Center. Kort oppsummert gjelder følgende:

- Forsvaret skal legge ned sin virksomhet ved Andøya flystasjon og flytte virksomheten til Evenes.
 - I perioden 2020-2023 stasjoneres nye fly som erstatning for dagens maritime patruljefly på Evenes under 333-skvardronen.
 - P-3 Orion videreføres på Andøya inntil P8 er innfaset på Evenes.
- Det legges til grunn at Avinor overtar flyplassdriften på Andøya etter at Forsvaret legger ned sin virksomhet.
 - Det settes som et minimumskrav at Andøya flyplass opprettholdes også etter 2020 med en rullebanelengde som gjør det mulig for ATC å basere sin drift på at store fly fortsatt kan lande på Andøya. I praksis betyr dette opprettholdelse av full rullebanelengde.
 - I dag benyttes flyplassen både som både militær og sivil lufthavn. Forsvaret drifter flyplassen - kostnadene for flyplassdrift fordeles mellom Avinor og Forsvaret basert på flybevegelser der fordelingen er nedfelt i en samarbeidsavtale.
- Gitt de omfattende negative konsekvensene nedleggelsen av Forsvarets aktivitet på Andøya flystasjon har for lokalsamfunnet har Stortinget vedtatt at det skal legges til rette for målrettet omstilling gjennom frigjøring av arealer for kommunen og gjennom muligheter for alternativ og verdiskapende virksomhet i fasilitetene som fraflyttes av Forsvaret.
 - Andøya Test Centers (ATC) eventuelle infrastrukturbehov skal vurderes spesielt med nevnte krav om å opprettholde full rullebanelengde som gjør det mulig for ATC å basere sin drift på at store fly fortsatt kan lande på Andøya.

⁵ <https://www.regjeringen.no/no/dokumenter/avhendingsinstruksen/id106661/>

- Det legges til grunn at Forsvaret ved spesielle anledninger kan støtte ATC der militær tilstedeværelse er en forutsetning for gjennomføring av aktiviteten.
- Regjeringen må bidra til å legge til rette for en fremtidsrettet videreføring av virksomheten ved ATC.
- Det vises til at den teknologiske utviklingen innen bruk av ubemannede farkoster (droner) er stor og fremtidsrettet, og det påpekes at Andøya Space Center (ASC) og ATC er blant de fremste miljøene i Norge på dette området. Regjeringen bes derfor utrede etablering av et nasjonalt kompetansesenter for droner/ ubemannede farkoster der ASC og ATC vurderes som en mulig lokalisering.
- Både norske og internasjonale aktører benytter seg av ATC ifm utvikling, testing og evaluering av våpensystemer. Etterspørselen knyttet til missilskyting fra fartøyer og luftvernmissiler har økt fra både Forsvaret og allierte. Det legges til grunn at den nasjonale etterspørselen vil øke ytterligere etter omstruktureringen av Forsvaret.
- Forsvaret har en femårig rammeavtale med ATC, (fra 2016) og det merkes som positivt at regjeringen ønsker å benytte seg av opsjon på tre ganger to års forlengelse når rammeavtalen utløper fra 2021. Komiteen forventer videre at regjeringen, også etter 2026, legger opp til fortsatt bruk av ATC for å dekke Forsvarets behov.

7.3 Sikkerhetsbestemmelser for etterbruk av Andøya flystasjon

For deler av ASC-gruppens virksomhet kreves det sikkerhetsklarering. Her vil Sikkerhetsloven⁶ (security) komme til anvendelse og medføre at det vil stilles krav om sikkerhetsklarering for å komme inn på hele eller større deler av flystasjonen.

Videre vil det være en operativ sivil lufthavn der dagens rullebanelengde opprettholdes. Følgelig vil det også være tilsvarende begrensninger for bevegelser på flystasjonen som for øvrige sivile lufthavner (security og safety).

Når det gjelder ASC-gruppens virksomhet, med oppskyting av både missiler og satellitter, vil det stilles krav til sikkerhet (safety) for både ansatte og tredjeperson med bevegelsesbegrensninger på området når oppskyting pågår.

I planleggingen av etterbruk må det følgelig tas sikkerhetshensyn (safety and security). For virksomheter som ikke omfattes av krav til sikkerhetsklarering må det tilrettelegges for tilkomst til området. For virksomhet med tilgang på arealer der det kreves sikkerhetsklarering må det utarbeides rutiner og drives aktiv informasjon overfor kunder og besøkende til virksomhetene slik at nødvendig klarering og godkjenninger utstedes i tide.

8 Helhetlig profil for etterbruk av Andøya flystasjon

I dette kapittelet utdypes profilen for ønsket etterbruk av Andøya flystasjon i tråd med visjonen og målene (se kapittel 6).

8.1 Helhetlig profil

Visjonen *Senter for aerospaceteknologi* gir retningen for hvilke virksomheter man ønsker å satse på i etterbruken av Andøya flystasjon.

Den helhetlige profilen som er valgt skal bidra til

- Synergieffekter og knoppskyting innen aerospace og høyteknologi

⁶ Lov om forebyggende sikkerhetstjeneste (Sikkerhetsloven), LOV 1998-03-20-10

- Størst mulig gjenbruk av eksisterende infrastruktur og bygningsmasse
- Tydelig markedsføring for å tiltrekke seg ønskede virksomheter

De tre satsingsområdene som er valgt ut for å understøtte den helhetlige profilen er

- ASC-gruppens nåværende og fremtidige virksomhet
- Etablere nasjonalt dronesenter
- Luftfartsrelatert virksomhet

I det videre beskrives de tre satsingsområdene.

8.2 Satsingsområde 1 - ASC-gruppens nåværende og fremtidige virksomhet

ASC-gruppen er allerede godt etablert på Andøya flystasjon. Videre er det i Stortingets vedtak om nedleggelse av Forsvarets virksomhet på Andøya⁷ sagt direkte at etterbruken av Andøya flystasjon skal understøtte ATC og ASC-gruppens virksomhet nå og frem i tid. Dette er følgelig ikke bare en ønsket utvikling lokalt - det er en ønsket utvikling vedtatt av Stortinget.

Under dette satsingsområdet er det definert tre spor for den videre utviklingen; videreføre dagens virksomhet, etablere satellittskytefelt og legge til rette for knoppskyting rundt de to førstnevnte.

I det videre beskrives organiseringen av ASC-gruppen per i dag før utvikling innen de tre sporene beskrives.

8.2.1 ASC-gruppen – organisering og eierskap

Andøya Space Center (ASC) ble etablert i 1962. ASC er et aksjeselskap der Nærings- og fiskeridepartementet (NFD) eier 90% av aksjene og Kongsberg Defence & Aerospace eier de resterende 10%. ASC har to heleide datterselskaper – NAROM AS og Andøya Test Center (ATC). Til sammen utgjør disse tre selskapene det vi i det videre omtaler som ASC-gruppen.

Statens eierskap i ASC-gruppen er definert som såkalt kategori 4-eierskap.⁸ Statens mål med eierskapet i selskaper i kategori 4 er hovedsakelig sektorpolitiske formål, ikke avkastning på investeringen.

8.2.1.1 Dagens virksomhet – Andøya Space Center (ASC)

ASC tilbyr tjenester til internasjonale forskningsmiljø - primært i form av rakettoppskytinger, ballongslipp og bakkebaserte målinger.

Finansieringen av virksomheten er todelt. 50% av virksomhetene finansieres gjennom forskningsmidler fra Norge, Sverige, Tyskland, Sveits og Frankrike. De samme fem aktørene finansierer også tilsvarende oppskytingsfelt for forskningsraketter ved Esrange Space Center i Kiruna.

De resterende 50% av omsetningen kommer fra kommersiell virksomhet. En typisk kunde er NASA. De kommersielle kundene betaler like i overkant av kostnadsdekkende priser. Som nevnt er eierskapet i ASC-gruppen definert som kategori 4-eierskap. For ASC er det sektorpolitiske formålet forskning.

8.2.1.2 Dagens virksomhet – NAROM AS

NAROM AS, nasjonalt senter for romrelatert utdanning, er som nevnt et heleid datterselskap av ASC.

⁷ Innst. 62 S (2016-2017) til Prop. 151 S (2015-2016)

⁸ <https://www.regjeringen.no/no/tema/naringsliv/statlig-eierskap/statlig-eierskap1/id2009187/>

Driften av NAROM finansieres over statsbudsjettet gjennom bevilgning fra Kunnskapsdepartementet.

Samfunnsoppdraget til NAROM er å drive med utdanning innen romrelaterte fag/ spaceteknologi. Årlig er det om lag 3.000-4.000 studenter på alle nivåer som får undervisning ved NAROM. Det holdes undervisning på alle undervisningsnivå, fra barnehagenivå til høyere utdanning, men hovedvirksomheten er undervisning av elever på videregående skole og opp til universitetsnivå.

I undervisningstilbudet er det blant annet en landslinje innen romteknologi på videregående skole. Landslinjen er blant de mest søkte i hele landet. Videre er det inngått en rekke formaliserte samarbeid med stort sett alle aktuelle høyskoler og universiteter i Norge for gjennomføring av feltkurs. Dette er kurs som ofte går over en uke. NAROM stiller med forelesere. Det gjennomføres feltforsøk med studentene der studentene ofte bygger en rakett og skyter den opp selv.

Satsingen ved NAROM er langsiktig, og tanken er at studentene som kommer til Andøya er fremtidens forskere og teknologer. Fra departementet er et av formålene også å styrke realfagsundervisningen.

Med tanke på bemanning er det et grunnprinsipp at alle ingeniører skal være ansatt i morselskapet ASC. I utgangspunktet var det tenkt at ingeniørene skulle drive all undervisningen basert på undervisningsplaner utarbeidet et år i forveien. I praksis har det vist seg utfordrende da den fastlagte timeplanen ofte kommer i konflikt med pågående prosjekter. NAROM har derfor ansatt egne undervisere, samtidig som at mye av undervisningskapasiteten fremdeles leies inn som gjesteforelesere fra ASC-gruppen, Kongsberg-gruppen, universiteter, med mer.

Undervisningsvirksomheten til NAROM har de senere årene blitt utvidet med fem årsverk. En av følgene av dette er at dagens bygningsmasse er for liten til å huse virksomheten. Det er derfor planlagt et nytt byggetrinn, med planlagt oppstart ila inneværende år, for å utvide kapasiteten.

Med tanke på sikkerhet (security) ligger NAROMs lokaler utenfor området som krever sikkerhetsklarering. Det er følgelig ikke utfordringer med å ta inn studenter i NAROMs lokaler. NAROM har også avsperrede arealer som krever sikkerhetsklarering for å komme inn på, men med tanke på den normale undervisningsvirksomheten er det ingen utfordringer knyttet til sikkerhetsklarering.

8.2.1.3 Dagens virksomhet – Andøya Test Center (ATC)

ATC er en ren kommersiell aktør uten statlig finansiering.

Den geografiske lokaliseringen til testområdet gjør at ATC kan tilby en rekke ulike oppdrag for testing fra land, sjø og luft, som:

- Tester av flysystemer og slipptester
- Test av missilsystemer fra skip og fra land
- Test av oppskytings- og rakettmotorer
- Test av missilsøkere
- UAV/ RPAS testing og operasjonell opplæring
- GBAD test og operasjonell opplæring

Sjøbasert testing kan utføres både i åpent hav og i kystnære havområder. Testområdet gir en rett bane på opptil 115 nautiske mil som kan forlenges om nødvendig.

ATC tilbyr også tjenester som gjør at kundene kan gjennomføre større øvelser. Testområdet er ideelt for testing av nye eller eksisterende fjernstyrte flysystemer, takket være åpent havområde, luftrom med få kommersielle flygninger og den militære flystasjonen.

Det unike med testsenteret på Andøya er muligheten for kompleks datafangst i tilknytning til testskytingene der ATC både har kompetanse og geografisk beliggenhet som gjør dem i stand til å gjennomføre verdens mest kompliserte missilskytinger. Kompetansen og systemet for datafangst er bygget opp i tett samarbeid med Forsvaret.

Test-rangen blir nå oppdaget av stadig flere allierte styrker som ønsker å gjennomføre sine tester og øvelser ved ATC. Eksempler på kunder er styrker fra Canada, Tyskland, Danmark, Nederland og Belgia. Det er både øvelser med marinestyrker og flystyrker. Videre er også våpenprodusenter kunder av ATC.

Per i dag går øvelsene med allierte styrker under NATOs Host Nation Support regime. Dette innebærer at når man gjennomfører en øvelse i et NATO-land kan man be om støttetjenester fra vertslandet. Dette kan for eksempel være bistand til lossing og lasting. Det er kun direkte kostnader, som drivstoff eller beordret overtid, det betales for. Dersom for eksempel Tyskland skal gjennomføre en øvelse ved ATC ber de om støttetjenester fra Forsvaret. I praksis sendes regningen for gjennomføring av øvelsen ved ATC, inkludert direkte kostnader som ikke inngår i Host Nation Support, fra ATC til styrken som gjennomfører øvelsen. Det inngås samtidig en avtale mellom Forsvaret og ATC om hvilke varer og tjenester som er direkte kostnader som ATC viderefakturerer kunden på vegne av Forsvaret som vertsnasjon.

8.2.2 Videreføring av nåværende og fremtidig virksomhet

Virksomheten til ASC og NAROM blir i liten grad påvirket av at Forsvaret etter hvert flytter sin virksomhet.

NAROM er som nevnt fullt ut finansiert over statsbudsjettet. Utvidet virksomhet for NAROM vil i denne sammenheng være organisk vekst grunnet økt undervisningsetterspørsel på dagens felt. I avsnitt 8.3.2 beskriver vi også NAROMs utvidelsesmuligheter knyttet til et eventuelt nasjonalt dronesenter.

ASC sin virksomhet vil også i liten grad bli påvirket av at Forsvaret flytter ut. På den positive siden vil man kunne få tilgang på større arealer og slippe å tilpasse virksomheten til eventuell forsvarsrelatert virksomhet på området.

Det er ATCs virksomhet som i størst grad vil bli påvirket av at Forsvaret flytter sin virksomhet. På den positive siden vil man kunne få tilgang på større arealer og dermed anledning til å utvide virksomheten.

Utfordringen er knyttet til usikkerhet rundt hvordan Host Nation Support vil ivaretas frem i tid. Per i dag betaler verken ATC eller kunden for vertskapstjenestene. Om Forsvaret ikke lenger ivaretar disse tjenestene kan det bli utfordrende å øke prisene for å dekke innkjøp av denne type tjenester på markedet med det resultat at man mister oppdrag og/ eller kunder. Andre utfordringer er at det er gitte kompetanser, kapasiteter og utstyr som ikke nødvendigvis leveres på det private markedet. Eksempler på dette er eksplosiveksperter, kryptoeksperter, kapasitet, ferdigheter og utstyr til å losse tunge rakettmotorer, med mer.

I Stortingets vedtak⁹ er det presisert at det legges til grunn at Forsvaret, ved spesielle anledninger, kan støtte ATC der militær tilstedeværelse er en forutsetning for gjennomføring av aktiviteten. Det er ikke entydig definert hva dette innebærer.

⁹ Innst. 62 S (2016-2017) til Prop. 151 S (2015-2016)

8.2.3 Etablere satellittskytefelt

Det har i flere år blitt arbeidet med å etablere et satellittskytefelt for oppskyting av kommersielle minisatellitter. Til nå har oppskyting av slike satellitter vært for dyrt, men grunnet den teknologiske utviklingen åpner dette for et helt nytt marked. Typiske kunder er globale teknologiselskaper, som Google og Facebook, men også mindre og mer spissede kommersielle aktører er aktuelle.

Per i dag finnes det ikke slike satellittskytefelt på verdensmarkedet. For å ta posisjonen som verdensledende er det viktig å være først ute. Om det blir etablert ett eller to andre slike felt anses det at verdensmarkedet er dekket.

I midten av mai 2018 innvilget NFD, som eierdepartement, et ansvarlig lån på 20 millioner kroner for å finansiere konsekvensutredning og reguleringsplan for et satellittskytefelt. Som følge av dette lånet ble Andøya Spaceport AS etablert.

Om det besluttes å bygge satellittskytefeltet er det behov for finansieringsbidrag fra staten. Hvordan finansieringen gjennomføres må da utredes. Det kan for eksempel være i form av ansvarlig lån, slik det ble innvilget for gjennomføring av konsekvensutredning og reguleringsplan, eller utvidelse av egenkapitalen fra staten som eier. Selve driften av satellittskytefeltet vil være 100% kommersiell uten behov for tilførsel av statlige driftsmidler.

8.2.4 Knoppskyting rundt ASC-virksomhet og eventuelt satellittskytefelt

Det er bygget opp verdensledende kompetanse i ASC-gruppen. Med den omfattende undervisningsvirksomheten ved NAROM er det også bygget kultur for kompetansedeling.

Det er viktig å understreke at selv om Norge regnes som et høykostland har vi ingeniører med høy kompetanse som jobber effektivt og selvstendig. Dette gjør norsk ingeniørkompetanse konkurransedyktig på verdensmarkedet.

Med en etablering på et avgrenset område med tilgang på eksisterende infrastruktur, unik geografisk plassering i arktiske strøk med store, øde havområder og store dyp, og ikke minst verdensledende kompetanse innen aerospaceteknologi er utgangspunktet ideelt for en romklynge som er unik i verdenssammenheng.

Dette legger grunnlaget for knoppskyting både i ASC-gruppen og mindre oppstartsselskaper som bidrar inn i verdikjeden til ASC-gruppen – enten med produkter eller med tjenester. Et eksempel på knoppskyting internt i ASC-gruppen er etableringen av Andøya Spaceport AS.

8.3 Satsingsområde 2 - etablere nasjonalt dronesenter

Det har lenge vært diskutert etablering av et nasjonalt dronesenter i Norge. Det er en rekke lokasjoner i Norge som ønsker å etablere et slikt nasjonalt senter. Det legges til grunn at det kun etableres ett nasjonalt dronesenter. Videre legges det til grunn at et senter vil ha både et samfunnsoppdrag, mot utdanning og forskning, og et kommersielt oppdrag. Finansieringen antas å tilpasses det delte formålet. I forhold til ASC-gruppens organisering kan man se for seg samme tredeling som for dagens virksomhet; utdanning finansiert over statsbudsjettet (NAROM), forskning som finansieres delvis av offentlige midler og delvis av kommersiell aktivitet (ASC) og en ren kommersiell virksomhet (ATC).

Regjeringen har i vår levert en nasjonal dronestrategi.¹⁰ Der skisseres hovedutfordringene knyttet til bruk av droner. Strategien skal bidra til at utviklingen i den norske dronevirksomheten skjer på en

¹⁰ Helse- og omsorgsdepartementet, Justis- og beredskapsdepartementet, Klima- og miljødepartementet, Kommunal- og moderniseringsdepartementet, Nærings- og fiskeridepartementet, Samferdselsdepartementet, 2018, *Norges dronestrategi*

samfunnstjenlig måte. Den omhandler fem overordnede mål og inneholder 25 initiativ for hvordan norske myndigheter skal legge til rette for vekst i dronebransjen og økt bruk av droner. Samtidig gir den ingen føringer for eventuelt etablering av nasjonalt dronesenter.

I strategien er Andøya nevnt i følgende sammenhenger:

Side 13-14:

«Det norske luftrommet er utformet og klassifisert på en slik måte at en større del er tilgjengelig for sivil bruk sammenlignet med mange andre industriland. Dette gir oss gode muligheter til å tilrettelegge for utstrakt, sikker flygning med droner.

Norge har også et krevende klima. I kombinasjon med mye luftrom, gjør dette Norge egnet som sted for testing og utvikling av dronesystemer, blant annet med henblikk på driftsstabilitet og muligheter for å drive aktivitet som krever flygning utenfor synsrekkevidde (BLOS4). Blant annet brukes Andøya og Svalbard som områder for slik aktivitet. At Norge i tillegg har en god omliggende infrastruktur med tanke på transport, IKT og kommunikasjon, medvirker til at Norge bør være attraktivt for virksomheter som vil drive testing og utvikling av dronesystemer og applikasjoner til bruk sammen med droner. Dette bør også gjøre Norge attraktivt som utgangspunkt for annen bruk av droner på den nordlige halvkule, som for eksempel innenfor klimaforskning».

Side 28:

«Stortinget har bedt regjeringen om å utrede etablering av et nasjonalt dronesenter, der Andøya Space Center vurderes som en mulig lokalisering, ettersom dette miljøet er blant de fremste i Norge på forskning og utvikling av dronesystemer. Regjeringen vil utrede etablering av et nasjonalt dronesenter. Utfallet av utredningen vil forelegges Stortinget på egnet måte».

«Ved Andøya Space Center finnes det velegnede fasiliteter for uttesting av droner og et voksende miljø med unik ekspertise på enkelte typer droneoperasjoner. Andøya benyttes allerede i dag av flere nasjonale og internasjonale droneaktører og forskningsmiljøer».

I Stortingets vedtak¹¹ om nedleggelse av Forsvarets virksomhet på Andøya er også etablering av en dronesatsing nevnt. Det vises til at den teknologiske utviklingen innen bruk av ubemannede farkoster (droner) er stor og fremtidsrettet. Det påpekes at ATC er blant de fremste miljøene i Norge på dette området, og regjeringen bes utrede etablering av et nasjonalt kompetansesenter for droner/ubemannede farkoster der ATC vurderes som en mulig lokalisering.

8.3.1 Kommersiell virksomhet knyttet til nasjonalt dronesenter – ASC-gruppen

Dronenæringen er i rivende utvikling. I den forbindelse kan kompetansemiljøet rundt ASC-gruppen bidra inn i denne utviklingen – både gjennom utvikling av teknologi, som testsenter, og som leverandør av operative tjenester.

Havovervåkning ved hjelp av droner er et eksempel på operative tjenester som kan utvikles og leveres av ASC-gruppen. Utvikling av droner til bruk over landområder har lenge vært et satsingsområde i en rekke land. Man har ikke kommet like langt i utvikling til maritim bruk. Lokasjonen på Andøya flystasjon, med enorme, arktiske havområder som nærmeste nabo, gir markedsmessige fordeler for droner til maritim bruk.

ASC-gruppen bidrar allerede i tester av kommersielle droner. Per i dag testes droner til bruk i brannslukking. Dette er en teknologi utviklet av spansk-engelsk leverandør. Dronene flyr lavt over

¹¹ Innst. 62 S (2016-2017) til Prop. 151 S (2015-2016)

havet for å hente vann for så å slippe det over brannområder. Hensikten med testene er både å teste ut teknologien i praksis og berede grunnen for sertifisering av dronene iht. europeisk regelverk.

ATC sitter videre på operatørtillatelsen til å operere små droner med varmesøkende kamera for å finne/undersøke skadested eller brannsted. Det å ha livebilder fra skadested/ brann inn til operasjonssentralen (AMK, politi, brann) eller kystverket er til stor hjelp i både planlegging og gjennomføring av redningsarbeid. Da det er ATC som har operatørtillatelsen er det også ATC som driver opplæring av ansatte ved brannstasjonene som benytter denne type droner.

I testing og flyging av tunge droner må dronene fly inn over områder uten at det er personer under innflygningsbanen. Dette betyr at flyging med droner er i konkurranse med kommersiell flytrafikk på sivile lufthavner. På Andøya er den kommersielle flytrafikken minimal. Man kan fly inn fra alle fire himmelretninger og Andøya flystasjon er slik sett ideell for flyging av de største dronene.

En rekke land har kjøpt inn droner som del av totalforsvaret. Per i dag er ATC eneste sertifiserte operatør av mål-droner (fly som man skyter på) i Norge. Testing av droner i helhetlige militære øvelser vil være en naturlig utvidelse av ATCs virksomhet.

8.3.2 Utdanningsvirksomhet ved nasjonalt dronesenter

Et nasjonalt dronesenter vil også ha en naturlig rolle innen utdanning i droneteknologi. NAROM har allerede etablert et slikt kompetansesenter på romteknologi som enkelt kan utvides til også å omfatte droner.

Videre er Nordland fylkeskommune i ferd med å utarbeide søknad om å etablere landslinje for droner på videregående skole nivå. Denne tilsvarer landslinjene innen romteknologi som allerede er etablert ved NAROM.

Innen høyere utdanning ser man for seg å bygge videre på det etablerte samarbeidet med relevante universitets- og høyskolemiljø i hele landet og utvikle tilsvarende feltkurs for droner som man har for den romrelaterte undervisningen.

8.3.3 Knoppskyting knyttet til etablering av nasjonalt dronesenter

Luftfartstilsynet er i ferd med å utvikle regelverk for krav til vedlikehold og sertifiseringer av droner. Det forventes videre at det kommer tilsvarende internasjonale krav fra European Aviation Safety Agency (EASA).

I dag er det et sterkt kompetansemiljø på vedlikehold av fly på Andøya flystasjon. Det er behov for denne type kompetanse også for å vedlikeholde droner. Per i dag er det ingen etablerte vedlikeholdssentre for droner i Norge. Det er også behov for å gjøre sertifiseringer av droner når regelverket for dette er på plass. Med tilgjengelig kompetanse og eksisterende infrastruktur gir dette et konkurransefortrinn for knoppskyting rundt dronesatsingen om det legges til Andøya flystasjon.

8.4 Satsingsområde 3 - luftfartsrelatert virksomhet

Luftfartsrelatert virksomhet er det tredje sporet for å realisere visjonen *Senter for aerospaceteknologi*. Med luftfartsrelatert virksomhet menes både logistikk, som frakt av personer og varer, men også luftfartsrelatert virksomhet som utnytter eksisterende infrastruktur og kompetanse ved Andøya flystasjon.

8.4.1 Luftfartsrelatert virksomhet

Denne type virksomhet er 100% kommersiell og etablert av private aktører.

Et eksempel som er trukket frem som aktuelt er vedlikehold av fly og droner. Per i dag er det et sterkt kompetansemiljø innen vedlikehold av fly på Andøya flystasjon. Gitt at ikke alle medarbeiderne som driver med dette i dag flytter med Forsvaret til Evenes har man et godt utgangspunkt for å beholde og bygge ut kompetansemiljøet for flyvedlikehold. Kombinert med eksisterende infrastruktur for denne type virksomhet på flystasjonen kan dette gi konkurransefordeler sammenlignet med andre lokasjoner.

Dersom et dronesenter etableres på Andøya vil etablering av et kompetansesenter for vedlikehold og sertifisering av droner kunne gi stordriftsfordeler, både med tanke på tilgjengelig kompetanse og med tanke på eksisterende infrastruktur.

Andre virksomheter kan også utnytte dagens infrastruktur. For eksempel kan det å drive kommersiell flyskole være en mulighet gitt den lave kommersielle aktiviteten på flyplassen og eksisterende infrastruktur.

8.4.2 Tilrettelegge for logistikk

SAMSKAP har som nevnt tre hovedmål for næringsutvikling; primærnæringer og havbruk, reiseliv/ opplevelser og teknologi/ kompetanse. For alle målene gjelder det at den sivile lufthavnen opprettholdes med dagens rullebanelengde for å frakte varer og personer.

De øvrige satsingsområdene beskrevet tidligere i denne strategien baserer seg i stor grad på å understøtte hovedmålet teknologi/ kompetanse. Det å tilrettelegge for logistikk av personer og varer vil bidra til å understøtte de to øvrige hovedmålene; primærnæringer og havbruk og reiseliv/ opplevelser. Per i dag lønner det seg for eksempel ikke med flyfrakt av fisk da det ikke er vareleveringer man kan sende i retur. Om man finner løsninger der man for eksempel kan frakte fisk en vei og turister på returen er dette en mulighet.

8.5 Helhetlig profil og samhandling mellom satsingsområdene

Gjennom prosjektgruppemøtene og intervjuer med hovedaktørene er det gitt entydige tilbakemeldinger om at de ulike foreslåtte satsingsområdene ikke er i konflikt med hverandre – de understøtter heller hverandre. De kan dra nytte av hverandres kompetanser, kapasiteter og eventuelt levere helhetlige tjenester til felles kunder. De foreslåtte satsingsområdene vil kunne bidra til å danne en verdensledende kompetansekllynge i tråd med visjonen – senter for aerospaceteknologi!

9 Anbefalt videre arbeid for å realisere strategien

I denne strategien er det beskrevet en visjon med mål og en ønsket profil for etterbruken av Andøya flystasjon.

De tre satsingsområdene, ASC-gruppens nåværende og fremtidige virksomhet, etablering av nasjonalt dronesenter og luftfartsrelatert virksomhet, vil bidra til å nå målene i både denne eiendomsstrategien og målene satt for Andøy kommunes omstillingsprogram SAMSKAP.

For å kunne realisere strategien er det samtidig behov for videre arbeid. I det følgende beskrives kritiske suksessfaktorer for å lykkes med implementeringen.

9.1 Avklare eierskap til implementeringen av strategien

Per i dag er det Forsvarsdepartementet, som grunneier, som har gitt Forsvarsbygg i oppdrag å utarbeide denne eiendomsstrategien. Samtidig er det en rekke øvrige departement som har sterkere tilknytning til implementeringen av strategien, for eksempel

- KMD som tildeler av omstillingsmidlene til Andøy kommune/ SAMSKAP
- NFD som eier av ASC-gruppen
- SD som eier av dronesatsingen
- KD som fagdepartement for videregående skole og også bevilgende myndighet til undervisningsvirksomheten ved NAROM

For å lykkes med å implementere strategien anbefales det at departementene avklarer hvem som skal ha eierskap til videre arbeid med strategien, eventuelt hvordan implementeringen skal fordeles mellom ulike departement. Uten et definert eierskap og tilhørende finansiering av videre arbeid vil det bli utfordrende å holde trykket oppe og lykkes med gjennomføringen av strategien for å oppnå det overordnede effektmålet: *Etterbruk av flystasjonens areal og infrastruktur skal skape vekst, utvikling og arbeidsplasser for Andøysamfunnet.*

Med tanke på Stortingsvedtaket om at regjeringen skal bidra til å legge til rette for en fremtidsrettet utvikling av ATCs virksomhet er det viktig å avklare om dette innebærer å fravike gjeldende praksis og regelverk gjennom enkeltvedtak i Stortinget. Skal for eksempel Avhendingsinstruksen¹² gjelde for alt salg og utleie av bygg og anlegg til ATC på Andøya flystasjon? Som det heter i Avhendingsinstruksen skal avhending skje til markedspris dersom ikke annet er bestemt av Stortinget. Forslag om avhending som gave eller til underpris skal forelegges Finansdepartementet (FIN) før det fremmes for Stortinget. Ansvar for å fremlegge saken for FIN og fremleggelse for Stortinget må avklares om et slikt avvik er aktuelt.

9.2 Avklare Forsvarets bistand til ASC-gruppens virksomhet

Som beskrevet i avsnitt 8.2.1.3 bistår Forsvaret med Host Nation Support når det gjennomføres militærøvelser i regi av ATC per i dag. Det må avklares hvilken bistand, både med tanke på personell, ekspertise og utstyr, Forsvaret vil bidra med etter flytting til Evenes.

Som nevnt er det i Stortingets vedtak¹³ presisert at det legges til grunn at Forsvaret, ved spesielle anledninger, kan støtte ATC der militær tilstedeværelse er en forutsetning for gjennomføring av aktiviteten. Det er nødvendig å definere hva som menes med dette, samt hvordan rollen som Host Nation for NATO-land skal ivaretas frem i tid.

Dette må videre formaliseres gjennom en langsiktig samarbeidsavtale mellom Forsvaret og ASC-gruppen. Avtalen må minimum ha varighet til utløp av inngått rammeavtale mellom Forsvaret og ATC-gruppen for uttesting av utstyr og gjennomføring av øvelser (femårig rammeavtale fra 2016 med opsjon på tre ganger to års forlengelse).

9.3 Avklare Forsvarets behov for dagens infrastruktur og drift av flystasjonen

Endelig beslutning om Forsvarets fremtidige behov ved Andøya flystasjon avklares ikke før høsten 2018. Det er derfor viktig at det i neste fase blir endelig klarlagt hva Forsvarets behov vil være på flystasjonen etter at stasjonen er nedlagt. Dette er det viktigste premisset for fremtidig utvikling og er avgjørende for om/ hvordan eiendomsstrategien kan implementeres.

Et annet viktig premiss for alle satsingsområdene er at drift av sivil lufthavn opprettholdes og at man beholder dagens rullebanelengde. Dette er også en forutsetning i Stortingets vedtak om nedleggelse av Andøya flystasjon.¹⁴

¹² <https://www.regjeringen.no/no/dokumenter/avhendingsinstruksen/id106661/>

¹³ Innst. 62 S (2016-2017) til Prop. 151 S (2015-2016)

¹⁴ Innst. 62 S (2016-2017) til Prop. 151 S (2015-2016)

For implementering av strategien må det i neste periode igangsettes et arbeid med sikte på å overføre eierskap av flyplassen til Avinor.

Det legges til grunn at drift og vedlikehold av leid bygningsmasse reguleres gjennom leieavtaler mellom byggeier og leietaker. Dersom ASC-gruppen eller andre aktører kjøper bygningsmasse fra Forsvarsbygg vil byggeieransvaret og driftsansvaret pålegges dem.

9.4 Avklare behov for finansiering av foreslåtte satsingsområder

Det er to hovedsatsinger som krever statlig finansiering av nødvendige investeringer; etablering av satellittskytefelt og etablering av nasjonalt dronesenter.

Det er bevilget et ansvarlig lån på 20 millioner kroner til konsekvensutredning og regulering av satellittskytefeltet. Konsekvensutredningen vil gi svar på investerings- og finansieringsbehov for utbygging og drift av satellittskytefeltet.

Etablering av nasjonalt dronesenter vil kreve videre utredning. For det første er det ikke besluttet om, og i så tilfelle hvor, nasjonalt dronesenter skal etableres. Når disse beslutningene tas, og lokasjonen eventuelt fastsettes til Andøya, vil det være nødvendig å gjennomføre tilsvarende konsekvensutredning og reguleringsarbeid for nasjonalt dronesenter som for satellittskytefeltet.

Som beskrevet i kapittel 8.3 legges det til grunn at et nasjonalt dronesenter vil ha både et samfunnsoppdrag, mot utdanning og forskning, og et kommersielt oppdrag. Finansieringen av driften antas å tilpasses det delte formålet. I forhold til ASC-gruppens organisering kan man se for seg samme tredeling som for dagens virksomhet; utdanning finansiert over statsbudsjettet (NAROM), forskning som finansieres delvis av offentlige midler og delvis av kommersiell aktivitet (ASC) og en ren kommersiell virksomhet (ATC).

JUNI 2018
FORSVARSBYGG